

DE VLAAMSE MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT
DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS
BELEID EN ONROEREND ERFGOED
DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Trilaterale strategie voor de chemische industrie

1. CONTEXT

1.1 HISTORIEK

Op 8 oktober 2013 vond in Maastricht de tweede Vlaams-Nederlandse top plaats. Op deze top werd onder meer afgesproken dat Vlaanderen en Nederland een gezamenlijk toekomstgerichte chemiestrategie zullen ontwikkelen. De ministers van Economie van Vlaanderen en Nederland staan in voor de verdere opvolging van deze gemaakte afspraak.

Ook werd beslist dat waar mogelijk Duitsland/Noordrijn-Westfalen bij de ontwikkeling van deze strategie betrokken worden, gezien de ARRA-regio (Antwerpen-Rotterdam-Rijn-Ruhr-Area) als één grote chemisch cluster gezien kan worden.

Deze samenwerking, het proces en de doelstellingen werden ook nog eens bevestigd door de Vlaamse en Nederlandse ministers-presidenten tijdens hun bilaterale ontmoeting op 13 oktober 2014.

De Vlaamse regering en de regering van Noordrijn-Westfalen hebben op 8 december 2015 een gezamenlijke regeringszitting gehouden waarbij op initiatief van het Vlaams gewest beslist werd om een gezamenlijke chemiestrategie te ontwikkelen. In 2016 en 2017 hebben de drie ministeries van economie de voorbereidende stappen gezet daartoe, inclusief de nodige consultaties van de andere, betrokken bevoegde ministeries en doelgroep in de drie landen en regio's. Eind september 2017 mondde dit uit in een Trilaterale strategie van de drie partners.

1.2 KERNCIJFERS

Met een omzet van 180 mrd. Euro heeft de trilaterale regio Vlaams gewest, Nederland en Noordrijn-Westfalen, een aandeel van 17% binnen de Europese chemiesector. De tewerkstelling bedraagt samen 350.000 werknemers en is ook de grootste cluster met 11% van het Europese niveau.

De regio behoort ook tot de grote O&O investeerders in Europa, met meer dan 38 mrd. euro in 2015.

Qua prognose op middellange termijn, bestaat in deze sector en deze trilaterale regio het potentieel om tussen 2016 en 2030 een groei in bruto toegevoegde waarde van 30% of 1,7% per jaar te realiseren. Daartoe dienen dan wel een aantal voorwaarden vervuld en barrières aangepakt te worden, op het vlak

van O&O-investeringen, de feedstock- en energiekost, en de beschikbare transportinfrastructuur. Een extra onzekerheidsfactor is de afhandeling van de Brexit. In dezelfde periode wordt verwacht dat de werkgelegenheid daalt met iets meer dan 8% of

Wereldwijd is deze chemiecluster met een marktaandeel van 3%, de 4de grootste na VS, China en Japan. Uitgedrukt in chemieverkoop per capita, scoort de trilaterale chemieregio het hoogst met EUR 3,600 in sales per capita (China: EUR 1,300; Japan: EUR 1,500; USA: EUR 2,400).

1.3 CONCURRENTIEVERMOGEN CHEMIESECTOR ONDER DRUK

Deze ogenschijnlijke historisch goede positie mag echter niet verhullen dat een drietal internationale evoluties het concurrentievermogen van de chemiesector in Europa onder druk zetten.

- 1) Door grote hoeveelheden schaliegas heeft de Amerikaanse chemische industrie een groot concurrentievoordeel qua kostprijs van energie en productiegrondstoffen.
- 2) De chemische industrie in het Midden-Oosten geniet van de heel gunstige lokale kostprijs voor energie en grondstoffen.
- 3) Gezien de enorme en groeiende afzetmarkt hebben veel investeringen in China plaatsgevonden. Wat het marktaandeel van de Europese chemie doet dalen.

Het gevolg is een verzwakkende positie op de wereldmarkt. China, India en Saudi Arabië slaagden erin grote delen van de groeiende wereldmarkt te bezetten. De chemiesector in de EU daarentegen zag een daling van zijn marktaandeel van 24,2% tot 16,6% tussen 2009 en 2016. Deze trend trof ook de chemische industrie in de trilaterale regio. In de VS hield de chemiesector beter stand door de voordeliger situatie qua grondstoffen en aardgas.

Het centrale element voor de positie van deze sector is het investeringsniveau. In tegenstelling tot China en de VS waar grote stijgingen van investeringen in nieuwe installaties gerealiseerd werden, waren de investeringen in de EU en de trilaterale regio vooral gericht op het vervangen van oude installaties en op efficiëntieverhogingen.

Indicatief kan ingeschat worden wat de trilaterale regio gemist heeft qua investeringen, als ze hetzelfde groeiniveau als de chemiesector in de VS zou gekend hebben (15% per jaar tussen 2009 en 2015). Met 3% per jaar stegen de trilaterale investeringen van 3,8 tot 4,5 mrd. Euro ipv 8,8 mrd. euro, wat dus een gemist verschil in investeringen oplevert van 4,3 mrd euro.

1.4 OP BASIS VAN EEN VISIE NAAR EEN TRANSFORMATIE STRATEGIE

Op basis van een SWOT-analyse, die het belang aantoont van het behoud van de gehele waardeketen in de EU als voorwaarde voor het blijven bestaan van de diverse onderdelen ervan, hebben het Vlaams gewest, Nederland en Noordrijn-Westfalen de volgende visie ontwikkeld:

“Streven naar de wereldmotor worden voor de transitie tot een duurzame en competitieve chemische industrie – in Noordrijn-Westfalen, Vlaanderen en Nederland 2030”

Om dat te realiseren dienen vijf overkoepelende doelen bereikt te worden.

- 1) Het faciliteren van de transformatie van de waardeketen naar een digitale, duurzame en circulaire chemische industrie
- 2) Het verhogen van de kwaliteit en integratie van de trilaterale onderwijs en kwalificatiesystemen tot de ontwikkeling van een regionale arbeidspool voor een kennis gebaseerde chemische industrie.
- 3) Het verbeteren van de verzwakte competitiviteit qua energiekost van de trilaterale regio en bouwen aan een level playing field voor het gebruik van duurzame feedstock.
- 4) Het verzekeren van cruciale infrastructuren voor de chemische industrie en vooruitgang maken in het opbouwen van een chemie logistiek systeem 4.0
- 5) Het versterken van de kwaliteit en effectiviteit van de trilaterale beleidscoördinatie i.v.m. onderwerpen met hoge grensoverschrijdende prioriteit voor de chemische industrie.

Daarvoor werden 21 maatregelen vastgelegd in vier kerndomeinen:

- Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie,
- Energie en feedstock
- Infrastructuur en
- Politiek Beleid als horizontale ondersteuning

Uiteraard kunnen ook nieuwe, bijkomende onderwerpen behandeld worden. Daarom is een dynamische benadering het uitgangspunt bij de uitvoering van deze strategie.

Het document Trilaterale strategie, is geen voorafname op Vlaams beleid maar vooral gericht op een betere samenwerking, afstemming, coördinatie met NL en NRW.

1.5 AFSPRAKEN STARTMAATREGELEN

Er werden **startmaatregelen** aangeduid.

- 1) Binnen het kerndomein Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie:
  - Het verbeteren van de financieringsmechanismen voor trilaterale O&O&I – acties
- 2) Binnen het kerndomein Energie en feedstock
  - Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke trilaterale benadering voor een competitieve energiekost
- 3) Binnen het kerndomein Infrastructuur
  - Het initiëren van een trilateraal telematisch systeem voor transport en logistiek
  - Tegelijk dient ook van bij de start gewerkt te worden aan:
    - Het plannen en reserveren van ruimte voor nieuwe pijpleidingen

De verdere behandeling qua keuze en volgorde tussen de 21 maatregelen gebeurt in de respectievelijke werkgroepen.

Op initiatief van het Vlaams gewest is er ook de noodzakelijke aandacht voor het Europese niveau ingebracht, via maatregel 20. Doel is als trilaterale regio gezamenlijk posities innemen, waar dat nodig of nuttig is, richting de Europese overheden.

1.6 GOVERNANCESTRUCTUUR VAN DE STRATEGIE

Voor de implementatie van deze strategie wordt voorzien in regulier overleg op drie niveaus

- Een trilaterale High-Level Groep:
Daarvan maken vertegenwoordigers op hoog niveau, uit industrie, wetenschappelijke wereld en overheid deel uit.
Belangrijkste taak is de strategische monitoring van de uitvoering van de strategie
- Een Interministeriële Stuurgroep:
Deze bestaat uit de drie ministeries bevoegd voor economie, wetenschappen, innovatie.
Belangrijkste taken zijn het organiseren en coördineren van de uitvoering van de strategie, en het verzekeren van de nodige coördinatie met de andere betrokken ministeries en bestaande overlegstructuren in de trilaterale regio
- Thematische werkgroepen
Deelnemers zijn de stakeholders uit de domeinen O&O&I, energie en feedstock, en infrastructuur; uit industrie, wetenschappelijke wereld en brede betrokken overheid (inclusief ministerie van Onderwijs en Vorming).
Belangrijkste taken is input leveren bij het opstellen van actieplannen, het opstarten, het opvolgen en evalueren van projecten

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De voorgestelde Trilaterale strategie voor de chemische industrie, heeft geen financiële weerslag. De goedkeuring op zich van deze strategie impliceert niet dat de diverse projecten en maatregelen ook goedgekeurd zijn qua budgettaire impact.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd aangevraagd op 16 november 2017.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 28 november 2017.

Betreffende de opmerking van de Inspectie van Financiën over het altijd dienen afwegen van prioriteiten o.m. vanuit andere tussen diverse industrieën/sectoren, kan geantwoord worden dat dit steeds het geval is. Daarbij is het ook zo dat diverse van de projecten in deze strategie, positieve effecten zullen creëren die sector overschrijdend zullen zijn.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

- a) personeel: het voorstel heeft geen weerslag op het gebied van personeelsinzet;
- b) werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven;
- c) investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
- d) ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten.

Conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget van de Vlaamse overheid, zodat het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling niet vereist is.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Voor het bijgaande document is geen RIA vereist, aangezien het niet om ontwerp wetgeving gaat.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan de bijgaande Trilaterale strategie voor de chemische industrie
- 2° in te stemmen met de in deze nota vermelde prioriteiten
- 3° de Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport te gelasten de nodige initiatieven te nemen om de governance structuur vorm te geven
- 4° de diverse betrokken diensten van de Vlaamse overheid, te gelasten hun actieve medewerking te verlenen

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe Muyters

De Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid
en Onroerend Erfgoed

Geert Bourgeois

De Vlaamse minister voor Financiën & Begroting en Energie

Bart Tommelein

Bijlagen:

- Trilaterale strategie voor de chemische industrie
- Het advies van de Inspectie van Financiën